

Димитър МИХАЙЛОВ

(Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“)

ТАЛАНТЪТ СРЕЩУ МНОГОУСТАТА ПРОВИНЦИЯ: „ЦВЕТА ЗА МАХАЛАТА“ НА ИВАН ДИНКОВ

Резюме. В статията е интерпретирана книгата на Иван Динков „Цветя за махалата“, в която се поставя въпросът за отношението между талантливия и провинцията, за бунта му срещу нея и за неговата победа. Коментират се размишления на твореца относно черти на българската народопсихология, както и вижданията му за отношенията „личност – колектив“, „народ – население“, „махала – Отечество“.

Ключови думи: Иван Динков; „Цветя за махалата“; талантът срещу провинцията

Dimitar MIHAYLOV

(St. St. Cyril and Methodius University of Veliko Tarnovo)

THE TALENTED AGAINST THE BLABBERMOUTHS OF THE NEIGHBOURHOOD: FLOWERS FOR THE NEIGHBOURHOOD BY IVAN DINKOV

Abstract. This article offers an interpretation of Ivan Dinkov's book *Flowers for the Neighbourhood* in which he examines the relations between the talented and the parochial, his reaction against it and ultimately his victory over it. The author comments on Dinkov's thoughts about the Bulgarian people's psychology and his ideas about personality vs community, people vs inhabitants, neighbourhood vs fatherland.

Keywords: Ivan Dinkov; *Flowers for the Neighbourhood*; the talent vs the parochial

„Цветя за махалата“ на Иван Динков излиза на 30 януари 1984 г. в пловдивското издателство „Христо Г. Данов“. Редактор е Добромир Тонев. Тиражът е 7105 броя. Жанровото определение, изписано на титулна-

та страница, е *роман*, макар че обемът на творбата е само 100 страници. Две години по-късно Иван Динков издава в „Профиздат“ „Навътре в камъка“ и в тази книга включва като втора част „Цвета за махалата“. Първата и третата част са озаглавени „Вятър по амвоните“ и „Хляб от трохи“. Насловът на последната част повтаря само заглавието на злополучната му повест от 1970 г., публикувана в сп. „Септември“ и обругана веднага, а иначе няма нищо общо с нея. Макар че обемът на „Навътре в камъка“ е 231 страници, произведението не е определено жанрово.

„Цвета за махалата“ и като цяло „Навътре в камъка“ представляват автобиографична проза. Тя пресъздава епизоди от живота на Иван Динков, но нейната сърцевина не е равна на фактологичните възстановки. Основните ѝ послания са обвързани с размисли за живота и смъртта, за морала на писателското слово и на поезията. Сякаш Иван Динков подлага на разпит излязлата преди негова книга „Почит към литературата“ (1980), но този път приложена към собствения му живот – живот със своите неудачи, сризове и катастрофи. И най-вече – живот, в чиито върхови моменти *талантът се опълчва срещу Махалата*, сиреч срещу провинцията и нейното банално всекидневие и посредствено мислене.

Книгата е разделена графично на три части. Първата разказва за завръщането на поета в родното село Смилец при майка му, втората – за неговия развод и боледуването от туберкулоза, третата – за вземането на новородения му син Иван от болницата. Това е кратката фактология, представянето ѝ е изпъстрено с цитати от множество стихотворения на български и световни поети, а и на самия Иван Динков; те вероятно са извикани в съзнанието на автора по асоциативен път и са превърнати в пълноценна част от повествованието. В текста се появяват, пак по асоциация или заради реални случки, и личности от българската литература и изкуство; някои от тях са между първенците, други са от втория и третия ред на йерархията в културата, всички те обаче са свързани по един или друг начин с поетическото битие на Иван Динков. Но най-ценният пласт от целия текст са неговите размисли, като че ли дошли с вятъра и отникъде. Сърцевината на творбата е в разсъжденията му за таланта и неговото отношение към провинцията, за смъртта, за смисъла на поетическото изкуство. Въпроси, сякаш нямащи нищо общо помежду си, но дълбоко свързани в съзнанието на поета; в съвкупността си тъкмо те отправят основните послания на тази книга.

В нея най-напред (частта с идването в село Смилец) е казано: „... селският живот е постоянно под око, но през тези години и аз съм стоял самотен, надвесен над стихове, които никой не благославя. [...] – Господи – проплаква мама и тръгва към кухнята, – ако това е талантът,

дано в двор не влиза! [...] Бащината къща не е само пристан и утеха, тя е преди всичко извор на неприятности. [...] Мисълта ми диктува да запомня за цял живот, че тук съм се родил, из тези горди и ревниви тригълници на мизерия и слава, и че трябва да им остана не изобщо верен [...], а като чувство и мисъл, като жест и слово... [...] Вътрешно се съгласявам, нищо и никого няма забравя до края на живота си...“. Но малко след това мисълта продължава: „В родния край дори и геният, който е един-единствен за народа си, е един от многото, от тълпата, таксуват го на общо основание, така го и погребват из незнайните бурени, понякога дори набързо, с общинска галъота, защото той нарушава везните на баналния живот не само като жив, но и като мъртъв“. Същото, но много по-синтезирано Иван Динков споделя и в „Почит към литературата“: „Геният е единствен и един от многото; единствен е общо за народа си, един от многото е в родния си край“.

В припомнените горе редове основната тема на „Цветя за махалата“ е поставена: талантът и неговото родно място. То изравнява всички, прави ги поданици на провинцията, включително и талантливия (но той пък заявява, че обича това място). Родното село не признава личностите, то изравнява по правилото *всички са родени тук*, следователно всеки негов жител има правото да *одумва* и одарения. Споменатото правило усреднява, приобщава към всекидневието и неговата баналност, без да държи сметка за *уникалността* на таланта и негова различност от общото, от другите.

Провинцията в своята колективност и всъщност безличност възприема и изтъква себе си по инстинкта за собственото си вътрешно съхранение като единствен „меродавен“ съдник на всичко и всички. Тя е мярката, макар че мярката е неясна, размита и неустановима, тя е „критерият“ за морал и поведение, тя съществува единствено в съзнанието на усредненото колективно битие. Мислене, останало в наследство от турското робство, когато обичайното право е определяло мярката за морал и поведение сред българите, целейки единствено оцеляването им като народ. Мислене, което е доста изкривено и дори извратено във времето на социализма, независимо къде се проявява – в провинцията или в столицата: всички сме равни, следователно и всички заедно можем да съдим всекиго. Личността не играе специална роля, водеща е ролята на колектива. А колективът по правило е настроен против особената личност и я изключва от себе си, изхвърля я като непотребна, защото тя пречи на колективното „добро и правилно“ съществуване.

Ако личността е Иван Динков, нещата се усложняват още повече. Той е недисциплиниран и неконтролируем и това е заявено неведнъж в

„Цветя за махалата“. Просто той е поет: „В момента не съм никакъв талант, а орангутан“; „... законите на поезията невинаги съвпадат с правилата на уличното движение“. След като припада вследствие на туберкулозата в центъра на София, той се озъбва на някакъв изискан гражданин, а онзи му отвръща: „Простак! [...] Сигурно си заслужаваш жалкото положение!“; професорът, който се опитва да го лекува, му казва: „Вие сте рядко невъзпитан човек!“; жена му го репликира: „Спри с тези идиотщини!“. Сестрата, която изписва новородения му син, се засяга от поетическите му волности: „Извинете се поне. [...] Не ви прилича. Сигурно сте с висше образование“. Съседката му казва: „Както винаги – груб!“. След упрека на чистачката, че пречи, докато чака изписването на съпругата си и сина си в болницата, заключава: „Винаги и навсякъде създавам неудобства с присъствието си, на сватби хората не могат да се напоят, на погребения да се наплачат. В случая, разбира се, мога да преместя скърцащия стол на друго място, до прозореца например, но как да се преместя на друго място в така наречения ежедневен живот, от който ми е дошло до гуша? Как да стане това в литературата?“.

Да, Иван Динков е с висше образование, но е пряк, откровен и се противопоставя на провинцията независимо къде вирее тя – в селото или в столицата София. Социалистическият провинциализъм е превзел цяла България, той е вездесъщ и неизтребим. Махалата е обсебила отечеството, а Иван Динков е, меко казано, несъгласен с това. Поетът е хулиганът, имащ на разположение единствено своя език, с който се изправя срещу цялата система, опакована във фалшиви обноси и притворности. Иван Динков е „идиотът“, несъгласен с идиотизмите на социализма. И ми идва наум финалът на неговото стихотворение „Носталгия“ от стихосбирката му „Маски“ (1989):

*Грях е,
че българските села
вече замръкват без луди!*

Лудите, както е и в романа на Иван Вазов „Под игото“ („Лудите, лудите – те да са живи!...“), се оказват единствените, които дръзват да се противопоставят на установените правила. Тези правила по онова време са железни, а все още не са излезли „Признания пред Бела Цонева“ (1988) и „Маски“ (1989) – книгите, които ще затвърдят Иван Динков като истинския писател, съпротивляващ се на соцреализма и неговата колективистична естетика.

Когато разсъждава за удавлия се в язовира с евангелие на шията чичо Серги, творецът отбелязва: „Не, не се страхувах от смъртта, бях я виждал навсякъде, бях я срещал и в родния си дом, невидима и същевременно непоносимо осезаема, с ледено дихание под ноздрите си. Страхувах се от тълпата, която не толкова скърбеше за живота ти, колкото оценяваше постъпката ти. Почти всички виждаха в твоята смърт открито несъгласие с настъпилите промени в живота. [...] Изгорял от слънце, безкрайно самотен сред тълпата, която безсмислено тъпчеше разцъфналата люцерна, виждах дори и стихотворенията си като замръзвал срам. Сигурно този образ е неясен, но точно така виждах стихотворенията си. [...] Сега ти се покланям до дъното на язовира и съвсем по човешки те моля за прошка. Ти ми даде един от най-големите уроци в живота: страхуват се от думите на махалата само малодушните!“.

В този откъс се преплитат трите основни теми в книгата: смъртта, собственото творчество и махалата. По-нататък те се редуват, разменят местата си, но съпътстват до края му разгръщането на автобиографично-белетристичния наратив в „Цветя за махалата“. Те са основните смислови ядра в книгата. И макар да няма пряка логическа връзка между тях, в асоциативното мислене на автора се оказват дълбоко свързани. *Смъртта, поезията и провинцията* са трите топоса, около които е изградена „Цветя за махалата“.

Тук отношението между смъртта и махалата е обговорено многократно. Например: „Мога ли да се удавя? Имам ли тази смелост? Въпросът се появява внезапно, припламва като лятна светкавица, а заедно с него се появяват и другите: А какво ще каже махалата? И как ще го каже? И на кого ще го каже? И дълго ли ще се помни проклетият разказ? Всъщност тези въпроси са най-българските, ако се прочете честно българската история и ако се проведе честен разговор за българския характер и психология... [...] Не, не можех да се удавя [...], защото щяха да ме разнасят през плетищата и по кърещата стринките и чичовците, лелите и вуйчовците, първите, вторите и третите братовчеди, съседките и съседите, винаги щедро надарени с дар слово и лудо въображение. Това не можех да понеса, както нямаше да го понесат и близките ми, особено мама, ужасена, че ме е родила толкова горд и непрактичен и същевременно радостна от това. Всъщност от всичко това се е страхувал и гениалният Пейо Яворов, както и много други български общественици, поети, художници и музиканти, независими и достойни, болезнено почтени в обществото и в семейния си живот, но и дълбоко свързани с родовете си коренища, където обичта и омразата пъпят ръка за ръка, а стоустата мътва е винаги с тракащи зъби, с остър нашийник зад ушите и мръсни

репей по опашката. Тази повест е черна и безкрайна, има я навсякъде, познават я всички народи, малки и големи, просветени и сега просвещаващи се, но от нея са страдали и страдат особено силно личностите, белязани с талант и неподкупна съвест“. И продължава: „... защо му е трябвало (на Яворов – б.м., Д.М.) да оставя предсмъртна бележка, че Лора се е самоубила в момент на силна ревност, и по този начин да се превръща в грозен убиец в очите на клакьорска София? По-късно [...] внезапно си отговорих: страхът от махалата!“.

Приведох дългия цитат, защото тези думи на Иван Динков са особено важни. Тук той се превръща в народопсихолог, в психограф на българската интелигенция, страдала и пострадала от комплекса *махала*. Съдбата на Яворов е най-показателна – *махалата* в София го убива. (А Иван Динков признава: „София винаги е била моята безпътица“.) „Яворов – убиец на Лора“ е най-голямата публично съчинена клевета от *махалата* в столичния град през 1913 – 1914 г., която клевета, за съжаление – и досега, има своите поддръжници и то предимно в провинцията. Там новините пристигат бавно, с голямо закъснение и в повечето случаи изкривени, пътуват с биволска кола като свободата на Македония, както се изразява Иван Динков по друг повод. Мир на праха на авторите на тези „новини“! Дано да не се съживят и в бъдеще, макар че махалата има удивителната способност да се възпроизвежда – махленското мислене съществува и днес. Наскоро прочетох книгата на Виолета К. Радева „Обсебеност. Лора и Поетът. Роман-разследване за любов и смърт“ (2023), където някъде с недомлъвки, някъде почти открито пак се повдига въпросът дали Яворов не е убил Лора (Радева 2023: 38 – 60). Един нелеп въпрос, получил своя отговор отдавна от публикуваните документи по следственото дело: Яворов не е убиец. Но *махалата* продължава да дълбае във вече изчерпан и пресъхнал кладенец и има претенциите, че използва всички документи, а цитира само някои от тях (предимно късни и спорни спомени), обаче пък други – важни – въобще не споменава. На кого е нужно това? На провинцията, на тълпата, на глада за сплетни и слухове...

Но да се върна към „Цветя за махалата“, припомняйки и този пасаж от книгата: „Боже пресветли, колко много графомани се навъдиха в България! С чувството, че всеки пише, пишат всички. Пишат упорито за първата си любовница и петата си съпруга, възпяват епидермата си. Пръстите им са сини, душите им са сиви, стиховете – безцветни. Гробищата са пълни с „незаменими хора“, но това не е никакъв отрезвител. Всички искат сцени, публика, нескончаеми овации, авторитетни награ-

ди. Всички вярват, че по дланите им са нарисувани Наполеонов шапки. Другарю Гео Милев, отечеството е наистина в опасност!“.

Тези думи сякаш са писани сега, а не през 1984 г. Изминали са повече от 40 години, а положението в българската литература не се е променило, дори е станало по-лошо: всеки, написал нещичко, издава стихосбирки, сборници с разкази, романи. Важно е да си публикуван или да си се самопубликувал, да си „автор“. И тогава, и сега „отечеството е в опасност“. По времето на социализма съществуваше цензура, която не допускаше истинските писатели в публичността или кастреше техните произведения, но все пак бдеше и безнадеждни графомани да не публикуват свои книги, макар че някои от тях намираха начин и за това. Сега графоманството процъфтява. Времето тече, но нищо не се променя и провинциализмът тържествува. Преди години четох текст за Яворов от председателя на Съюза на българските писатели Боян Ангелов; преди две години слушах, а после го четох и текст от академик Иван Гранитски по повод на някоя от годишнините на Яворов – провинциализъм и пошлост от овластени люде. Впрочем срещнах някъде и текст на Иван Гранитски за Иван Динков, писан години след неговата смърт – венцехвалебен (вж. Гранитски 2018). Това е цинизъм: този критик изигра най-гнусната роля в свалянето на Иван Динков от позицията генерален директор на издателство „Христо Ботев“, наследник на „Партиздат“. Посредствеността, разбирай провинциализмът, се обяви против личността. Защото личността пречи. И това стана през 1991 г. – когато си мислехме, че демокрацията е победила. Не, отново провинциализмът е на власт – от най-ниските етажи до най-високата кула.

Това са отклонения от темата, но и нейно най-пряко продължение с няколко примера от сегашната ни литературна действителност. Уж живеем свободно, но пак сме поробени от провинциалността, от махалата, която не прощава противопоставянето срещу трафарета и баналността. Тя по инстинкт зорко следи талантите и не им прощава „прегрешенията“.

А Иван Динков е написал и следното: „Когато пресичам булевард „Прага“, от устатата ми рухва топла туберкуозна кръв, краката ми се повличат, след това се прегъват безпомощно и аз рухвам на паважа. [...] Всичко в мен крещи срещу мен, защо допусна да рухнеш, да те разглеждат като ихтиозавър, да те състрадават, да те оплакват? Защо се самоунизи, след като знаеш или трябва да знаеш, че самоунизяването създава депресирана психика, оставя незаличими следи? Ами ако има някой познат? Ще има да те разнася! Да те разкрасява! Да те балсамира

за следващите поколения!“ . Дори и този творец не успява докрай да надмогне мисълта за „коректива“ на махалата – какво ще кажат другите.

И заедно с това отбелязва: „Много злоба има в душата на някои българи. Не към чужди народности и националности и не към коня, кучето и бивола, а към сънародниците, дори и към най-близките. Неволен жест понякога е достатъчен, за да избухне като взривна вълна и да помете всичко по пътя си: стари приятелства и роднинства, любовни думи и клетви, включително и общо майчинство. Страшна и всеизгаряща е, защото е част от общата нереализирана през вековете национална енергия, защото е злоба-желание, злоба-мечта“. В тези си думи Иван Динков е отново народопсихолог, подложил на анализ най-тъмните страни на българския характер. А връзката на тези тъмни страни в характера ни с *махалата* е повече от очевидна. *Махалата* не обича никого, тя мрази по презумпция, за да обича себе си, без да знае защо. Защото е махленско сборище без наченки на народ. Народът се формира в общо отечество и с общи национални идеали, а *махалата* вирее единствено в своето землище, в своето селище и него издига за център на света, без да се интересува от националните хоризонти. „Население и народ не са едно също“, обичаше да казва Иван Динков. Населението е *махалата*, а народът къде е? Този въпрос не идва от Иван Динков, но е резонен.

И макар да казва на Тончо Жечев: „Тончо [...], аз се издължих на махалата, поднесох ѝ цветята си! Вече не ме е страх от нея, от езика ѝ на змия, от ноктите на крокодил! Ти също не трябва да се страхуваш! Глупаво е, това ни прави непълноценни, жалки и страхливи, погубва ни! Все пак ние сме зачевани с любов, с вяра!“, малко по-късно творецът ще спомене пред жена си: „Знаеш ли [...], комплексът Махала продължава да ме измъчва. Бях повярвал, че съм сложил кръст, че съм се отървал от него, а той се обажда!“.

Стигайки до финалните страници на „Цветя за махалата“, стигаме и до признанието изповед на Иван Динков пред Отечеството, в което признание най-после махалата е отхвърлена и безвъзвратно зачеркната:

„Странно, мислите за смъртта не ме потискат, дори не ме подтикват към някаква равностетка. Тогава защо дълбоко в душата ми набъбват думи за разговор не с този или онзи, не дори и с Бела, а с отечеството, с целия народ? И защо имам усещането, че тези думи са фатални, че от тях няма да отстъпя никога, каквото и да се случи? Възможно ли е такива думи да се раждат без предусещането за смърт, че сме смъртни и един ден ще си отидем?

Отечество единствено! Точно така те наричам – не, не скъпо, не любезно, не незаменимо, а единствено! Ти не си махалата, която ни

убива. Когато тя ни уязви, когато ни повали, ти ни пречистваш през белите камъчета на реките си, целуваш ни и вече не като еди-кой си от еди-коя си махала, а като национални образи ни предаваш в ръцете на следващите. Каквито и да са тези ръце, те не могат да ни убият повторно, защото са безсилни да отхвърлят твоята благословия. Смърт на махалата! Слава и чест на теб, отечество единствено! Ти си последната ни утеха, мисълта за теб ни дава сили да издържим на всички ругателства, на всички посегателства, дори да повярваме, че смъртта не е толкова страшна, след като в твоята памет ще има място и за нас. Сигурно Махала ще има винаги, но и ти ще бъдеш вечно живо, за да ни спасяваш и благославяш за повторен живот. Следващите не трябва да се страхуват от тази ненаситница, а може би още по-следващите ще се раждат и ще живеят без чувство за нея. Тогава сигурно великото малко число на личностите ще порасте, ще се уголеми, ще стане застрашително за всички твари, които от твое име и в името на твоята сигурност създават буница от пошлост. Тогава сигурно и българската литература ще се изправи според ръста си, защото ще бъде дело на личности. Отечество единствено! Сред студения софийски вятър се извинявам на Вазов, че променям великото му обръщение към теб. В последна сметка всеки има право на лично обръщение към народа и земята си!“.

Прекалих с цитата, но няма как да го съкратя, а и не искам. Иван Динков се изповядва пред Отечеството така, както само Вазов се е изповядал пред него. В този откъс отново са смесени трите основни теми, които занимават твореца – смъртта, чистотата на литературата, махалата. Но над всички тях е открито Отечеството като единствено мерило за живота на личността. И е обявена раздялата с махалата – раздяла окончателна и завинаги. Неслучайно последното изречение в книгата е: „Сбогом, Махала!“.

Не познавам друг писател и друга книга, които толкова обстойно и лично саморазкъсващо се да обсъждат въпроса за махалата вътре в личността, всъщност – за провинцията, която атакува всекидневно и твореца, която той носи в себе си, съпротивлява ѝ се, иска да я отхвърли и в крайна сметка я побеждава и зачертава като ненужен баласт. „Цветя за махалата“ е книгата победа на Иван Динков и над себе си, и над провинцията. Написана и излязла във времето на социализма, тази книга атакува самия социализъм в сърцето му – неговата доктрина, проповядваща равенство, прокламираща колективистичното, всъщност безнравственото и покварено живеене.

Ето още един цитат за финал: „Десетки, стотици и хиляди хора се занимават с наука, но от това животът не става по-весел, както и мора-

лът не става по-добър. Да се живее по съвест, става все по-трудно и по-трудно, понякога дори и невъзможно... [...] Тогава на какво може да се разчита? Разбира се, единствено на личността. Когато умира един голям творец, умира не толкова един молив за гениални думи, колкото един велик стил на поведение“. Иван Динков откроява личността, изправя я срещу общото живеене и неговите правила, а и самият той им се противопоставя във и чрез „Цветя за махалата“.

Много след излизането на книгата, през 1999 г., Иван Динков споделя пред Никола Иванов: „В малката страна, мисля, че го бях казал някъде, духа отвсякъде. Всичко ти се знае. [...] Всеки първи ти е вуйчо, всяка втора ти е леля, всяка ти е сестра, всяка ти е баба, всеки те одумва, всеки казва, че е спал с баба ти... Как тоя ще бъде по-талантлив, ще бъде по-особен, нали го знаях... Как, като знам чичо му, вуйчо му, майка му и т.н. [...] Всичките имаме този комплекс. Това угнетява. [...] Раждаме се с това, като че унаследяваме този комплекс. И въпреки всичко трябва да се появят български поети, които да разкъсат това нещо, да го нарушат, да дадат пример и кураж на другите, че може да се живее пряко тоя кучкарник, пряко одумката българска, пряко злостта. Това нещо аз съм го изпитал, като всяко българче съм го изпитал. [...] Народ, народ, но най-общо като поетическа представа. Иначе – население, население, население... Как да живееш?! Само с непримиримост. Трябва да поднесеш цветята на кучкарника, на злобата българска и да тръгнеш към Отечеството“ (Иванов 2009: 121 – 122).

Иван Динков наистина тръгна към Отечеството и стигна до него с „Антикварни стихотворения“ и „Цветя за махалата“, за да стане национален писател. Това се удава на малцина.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

Гранитски 2018: Гранитски, И. Трагичната изповедност на Иван Динков. Поезията е оръжие в борбата за социална справедливост, е безкомпромисната позиция на поета. – *Дума*, № 248, 21.12.2018. [Granitski 2018: Granitski, I. Tragichnata izpovednost na Ivan Dinkov. Poeziyata e orazhie v borbata za sotsialna spravedlivost, e bezkompromisnata pozitsia na poeta. – *Duma*, № 248, 21.12.2018.] ISSN 0861-1343.

Иванов 2009: Иванов, Н. *Книга за Иван Динков. Монография. Литературна анкета. Записки по памет*. Пазарджик: БАРИЧ И СИЕ. [Ivanov 2009: Ivanov, N. *Kniga za Ivan Dinkov. Monografiya*.

Literaturna anketa. Zapiski po pamet. Pazardzhik: BARICH I SIE.] ISBN – 978-954-92492-3-1.

Радева 2023: Радева, В. К. *Обсебеност. Лора и Поетът. Роман-разследване за любов и смърт.* Русе: Лени АН, 2023. [Radeva 2023: Radeva, V. K. *Obsebenost. Lora i Poetat. Roman-razsledvane za lyubov i smart.* Ruse: Leni AN, 2023.] ISBN 978-619-7616-34-7.

Professor Dimitar Mihaylov, PhD

St. St. Cyril and Methodius University of Veliko Tarnovo

Veliko Tarnovo, Bulgaria

e-mail: d.mihajlovts.uni-vt.bg